

A Magyar Nemzet vitafóruma

Legyőzhetetlen fantom vagy csalóka látomás?

A SZÍNHÁZAKBAN színdarabokat mutatnak be, a moziban filmeket játszanak, az iskolákban tanórákat tartanak. Mindez nyilvánvaló és egy cseppet sem tartjuk felháborítóknak. Eszünkbe se jut ebből arra következtetni, hogy minden színház, mozi és iskola évről évre önmagát ismétli, vagy a szomszédban levőt másolja. Még kevésbé akarjuk ennek alapján eldönteni, hogy az előadott színdarab vagy film jó vagy rossz, szükséges vagy nem szükséges, tetszik, vagy nem tetszik a közönségnek.

Vagy mégis? *Beke Pál Kulturbazár vagy közösségi tér?* című vitaindítójában (Magyar Nemzet, 1981. január 11.) legalábbis mintha valami ehhez hasonló történe. „Receptjében” sokféle tevékenységformát felsorol: kamarakiállítás, előadásokat, tanfolyamokat, réteglubokokat, filmvetítést, színházi előadást, discót stb.

Előttem sem kétséges, hogy a művelődési otthonokban jelenleg ezek a tevékenységformák a leggyakoribbak. Nem értem azonban, hogy ennek alapján miért jut ilyen következtetésre: „Mintha létezne valamiféle sematizátor, úgy ismétli majd minden művelődési otthonunk évről évre önmagát és a szomszédban levőt.”

Balipap Ferenc szerint a *Beke Pál* által emlegetett „sematizátor” ezer alakban is létezik. Sőt! Titokzatos és legyőzhetetlen fantomként működik: „egy olyan fantom normáihoz terelődik a szakma, amely megnevezhetetlen, leleplezhetetlen, tehát elűzése szinte reménytelen...” — írja *Közművelődési étalpunk ajánlatai* című cikkében. (Magyar Nemzet, 1981. február 22.)

Mit tehet — ezt olvasva — a népművelő?

EDDIG AZT HIHETTÜK, hogy mindez, ami a művelődési otthonokban történik, az a mi aktív közreműködésünkkel, vagyis velünk és általunk is történik. Most viszont kiderül, hogy egy titokzatos „sematizátor” szegődött a nyomunkba, észrevétlenül hatalmába kerítette gondolkodásunkat, alattomosan meghatározza cselekedeteinket. Vegyük fel vele mégis az eleve reménytelenné ítélt harcot? Vagy nyugodjunk bele, hogy tehetetlen bábfigurák vagyunk? Talán helyesebb, ha mégis inkább a fantom létezését kérdőjelezzük meg, és úgy tekintjük, mint csalóka látomást, amit a jelenségek felszínes vagy formális megítélése hívhatott életre. *A formai hasonlóságok mögött ugyanis lényeges tartalmi, minőségi különbségek rejtőznek, amelyeket nem hagyhatunk ki vizsgálódásunk köréből.*

Egy rendezvény — legyen az kiállítás, előadás, vita, klub, vagy szakköri foglalkozás — mindig csak eszköz egy közművelődési cél szolgálatában. Nem maga a tartalom, hanem annak külső megjelenési formája. Önmagában tehát — elvonatkoztatva a tartalmi tényezőtől — nem értékelhető, nem minősíthető. Éppúgy lehet elérendő cél, mint elrettentő példa (*E. Nagy Lajos* *Az elrettentő példa — egyelőre: elérendő cél*, Magyar Nemzet, 1981. február 8.) Hogy a kettő közül melyik, azt csak az adott közművelődési cél és a megvalósulás módjának, mértékének ismeretében lehet eldönteni.

Ha az ország minden művelődési otthonában működik is színjátszócsoporthoz, aligha valószínű, hogy létezik közöttük minőségileg két teljesen egyforma. A szakma számára pedig egyáltalán nem lehet érdektelen, hogy ezek a minőségi különbségek miből adódnak. Ha pedig nemcsak azt akarom megállapítani, hogy a színjátszócsoporthoz jól vagy rosszul működik, hanem azt is, hogy az adott helyen szükség van-e rá, vagy más tevékenységforma szükségesebb

volna, akkor nagyon sokféle információt kell beszerezni. Ismernem kell a csoportot működtető művelődési otthon lehetőségeit és céljait, sőt magát az egész települést, vagyis a művelődési otthon használó (vagy nem használó) lakosság társadalmi rétegződését, életkörülményeit, kulturális igényeit, szokásait stb. Továbbá ismernem kell ugyanilyen mértékben más művelődési otthonokat és településeket is, hogy a tapasztalatok értékeléséhez összehasonlítási, viszonyítási alapot legyen. Végül ismernem kell a korszak általános jellemzőit is, hiszen helyesen csak ezekkel összefüggésben értelmezhetők a helyi problémák és jelenségek. Örömmel olvastam *Mónus Imre* írását (Magyar Nemzet, 1981. január 25.), aki

a művelődési otthonok kérdéseit, ilyen módon, tehát a társadalomban bekövetkezett változásokkal összefüggésben szemléli.

A MŰVELŐDÉSI OTTHONOK tevékenységének ilyen több szempontú, tudományos igényű elemzése nem kis feladatot jelent, mégsem mondhatunk le róla, mert a formai hasonlóságok mögött megbúvó tartalmi, minőségi különbségek igen lényegesek és e nélkül rejtve maradnak.

Fontos lenne ezeket a különbségeket megvizsgálni és okait megkeresni. Erzésem szerint egyáltalán nem „megnevezhetetlenek” és nem „leleplezhetetlenek”, következtésként „elűzésük” sem tűnik reménytelennek számomra. Sőt! Csakis a tartalmi, minőségi különbségek okainak a megismerése, fokozatos megszüntetése segíthet hozzá bennünket ahhoz, hogy holnap eredményesebben dolgozhassunk, mint ma.

Tongori Mária

A Fáklya Klub várja a nyugdíjasokat

A NYUGDÍJASOK és a művelődési házak című cikkhez szeretnék hozzászólni; megjelent a Magyar Nemzet vitafórumában, március 12-én.

Előjáróban annyit, hogy az Abaházi Richárdné által leírtak egy részével egyetértek, némely megállapításával azonban vitatkoznom kell. Reflexióm természetesen nem a „münder védelmét” kívánja szolgálni, hanem elsődlegesen a tények pontosabb ismertetését.

A Fáklya Klub évek óta — talán mondhatjuk azt is, hogy 15 éve — jelenlegi épületbe költözésétől szívesen és nagy szeretettel ad helyet nyugdíjas pedagógusoknak. De a nem pedagógusoknak és a nem nyugdíjasoknak is.

A cikkben említett heti egy alkalom csupán azt a lehetőséget tükrözi, amikor a kártyázni, játszani, beszélgetni szerető idős kollégák rendelkezésére bocsátjuk klubhelyiségeinket.

Ezenkívül nálunk kapott helyet a VI. és VII. kerületi, valamint a szakoktatási szak szervezeti bizottság nyugdíjas tagozata. Itt tartják baráti összejöveteleiket az esztergomi és miskolci tanítóképzőben végzett „öregdiákok” s a „Veterán pedagógusok” is. Művelődési központunk emellett természetesen még programokat is szervez. A szakantárgyi továbbképző tanfolyamoktól kezdve az óvodások matinéjáiig minden korosztály megtalálhatja a számára legmegfelelőbb, legszórakoztatóbb formát a művelődésre.

Felsorolni is hosszú lenne, milyen igényeket kell kielégítenünk, s mi mindent szeretnénk még megvalósítani.

Programjaink — minimális kivételtől eltekintve — nyitottak, mindenki látogathatja azokat. A filmvetítéseket kivéve még belépődíjat sem

kell fizetni. (Ez is igencsak kis összeg.)

A cikkben említette a kollégán, hogy ha nem az említett napon látogatna el a Fáklyába, megkérdeznék tőle, mi célból jött? A feltételes mód utal arra, hogy esetleg ő maga sem sokszor próbálkozott élni a lehetőségekkel, amiket művelődési központunk más napokon nyújt. És ha az ügyeletes megkérdeznék a látogatótól, milyen programra jöttek, azt azért teszi, mert azonos időben zajlanak klubfoglalkozások.

Programfüzetünkhöz a cikk írója is hozzájuthat, ha a hónap utolsó napjaiban csak a portáig eljön, s ott kér egyet. A teljességhez tartozik az is, hogy márciusig több mint ezer nyugdíjasnak rendszeresen névreszólóan megküldtük a havi programot, ennek ellenére mindig ugyanazt a néhány tucat arcot láttuk rendezvényeinken.

Az említett „társalgó” megvalósítását a Fáklyában is szívesen üdvözlőné a cikkíró. Nemcsak ő, mi is örülnénk, ha ilyen formában is nyitottabbá tehetnénk intézményünket. Lehetőségeink azonban korlátozottak.

Ha minden jogos igényt ki akarunk elégíteni, ha minél többféle, sokakat érdeklő és minden korosztálynak szóló programokat akarunk biztosítani, akkor bizony ez azt is jelenti, hogy helyiségeinkkel megfelelő módon kell gazdálkodnunk.

Így hát most csak azt tudom javasolni: programjainkból bátrabban tessék válogatni. Található azok között a heti egy alkalmon kívül még számos más, amely jó lehetőséget nyújt a beszélgetésre, művelődésre, szórakozásra, ismerkedésre. Sőt, a fiatalabb korosztállyal való találkozárra is!

Márta Edit,
a Fáklya Klub munkatársa